

Bergdalskolan

Likabehandlingsplan

Plan mot diskriminering och kränkande
behandling, för skola och fritidshem

Upprättad
20170307

Lust att lära
Möjlighet att lyckas

Innehållsförteckning

Lust att lära, möjlighet att lyckas!.....	3
Bakgrund.....	4
Regler	5
Förväntningar.....	7
Ansvarsfördelning	8
Upprätta likabehandlingsplan	10
Utvärdera likabehandlingsplanen	11
Delaktighet och inflytande	12
Kommunikation och information.....	13
Nulägesanalys	14
Åtgärdsplan	17
Kalendarium.....	18
Diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.....	19
Främjande arbete.....	22
Rutiner för att upptäcka	25
Kartläggning av diskriminering och kränkande behandling.....	28
Arbetsgång och blanketter	31
Hur gör elev och/eller vårdnadshavare en anmälan?.....	43
Kompetensutveckling	44
Länkar	45

Lust att lära, möjlighet att lyckas!

Varje elevs rätt att lämna skolan med goda kunskaper.

3

Borås stads vision för skolan lyfter fram elevernas rätt att lämna skolan med goda kunskaper. En trygg skolvardag är en förutsättning för att lära och utvecklas. Likabehandlingsarbetet handlar om att skapa en skola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det handlar om elevernas mänskliga rättigheter, om att förverkliga FN:s barnkonvention i skolan

Elever och vårdnadshavare ska veta att vi agerar och hur, om det kommer till vår kännedom att någon diskrimineras eller kränks i vår verksamhet. Elever och vårdnadshavare skall också veta till vem man skall vända sig för att få hjälp och stöd.

Vår skola skall vara trygg för våra elever och fri från diskriminering och kränkande behandling.

Klimatet på vår skola präglas av respekt för människors olikheter, skolan skall vara till för alla och ge alla en god utbildning.

Uppdraget att motverka diskriminering och annan kränkande behandling, är en del av det demokratiska uppdrag som skolan har.

Enligt skollagen och läroplanen skall alla som arbetar i skolan:

- Medverka till att utveckla elevernas samhörighet, solidaritet och ansvar för människor även utanför den närmaste gruppen.
- Verka i demokratiska arbetsformer där barn, elever och vårdnadshavare har inflytande och är delaktiga.
- Förankra grundläggande demokratiska värden.
- Visa respekt för den enskilda individen.
- I det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

Bakgrund

För att skydda barn och elever mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling och främja barns och elevers lika rättigheter, finns det bestämmelser i:

- Diskrimineringslagen (DO)
- Skollagen 6 kap. (BEO)
- Förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.
- Skolverkets allmänna råd och kommentarer.

Dessa lagar, förordning och råd gäller från 1 januari 2009 och ersätter äldre regelverk.

Skollagen och diskrimineringslagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling. Lagstiftningen ställer krav på barnomsorg och skola att vi skall arbeta förebyggande för att förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Vi skall ha ett målinriktat arbete för att främja elevernas lika rättigheter och möjligheter. Skolan är skyldig att utreda och åtgärda vid misstanke om diskriminering eller kränkning.

Regler

Bergdalskolans ordningsregler VT 2017

Våra trivselregler ska bidra med att vi får en trivsamt och säker arbetsmiljö för alla. Vi lyssnar på alla vuxna. De är de vuxna som leder verksamheten på skolan och ansvarar för att alla elever är trygga och har arbetsro.

- Visa respekt för oss själva
- Visa respekt för varandra
- Visa respekt för vår omgivning

Skolan öppnar kl 7,55. Då är alla välkomna in.

Matsalen

Vi tar det lugnt när vi äter, pratar i lagom samtalston och visar ett bra bordsskick. Vi torkar borden och sätter upp vår stol.

Innemiljö

Vi använder klassingångarna.

Vi tar av oss skor och ytterkläder när vi är inomhus. På plan 1 och 2 tar vi av skorna när vi går in.

Vi har mobiltelefonerna avstängda eller på ljudlöst i väskan, eller hos lärarna under skoltid och fritidstid.

- Leksaker stannar hemma. Stjärtlapp och hjälm får tas med.

Utemiljö

- Vi är ute på rasterna.
- Vi håller oss inom skolgårdens gränser. I skogen gäller vita streck för år 1-2, gula streck för år 3-4 och röda streck för 5-6.
- Vi använder inte färdmedel inom skolans område. Dessa parkeras på anvisad plats ute.
- Snöbollskastning är förbjudet.
- Vi använder hjälm när vi åker snökana.
- Vi har ett schysst spel på fotbollsplanen.
- Vi skojbråkar eller brottas inte.
- Vi klättrar i anvisade träd.

Konsekvenser när reglerna inte följs

”Rektor eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande”. Utdrag ur den nya Skollagen 5 kap. (trädde i kraft den 1 juli 2011).

1. Personalen/klassläraren tillrättavisar/samtalar med eleven.
2. Lektionstid - Eleven anvisas annan plats att arbeta på om eleven uppträder olämpligt och stör andra elever (längst för återstoden av undervisningspasset). Vårdnadshavare kontaktas av undervisande lärare.

Rast – klasslärare informeras. Vid behov, informerar den vuxne som har närvarat eller klasslärare, elevens vårdnadshavare.

3. Lärare och vårdnadshavare kommer överens om vilka åtgärder som skall vidtas i skolan om elevens uppträdande inte ändras.
4. Eleven kan ta igen försummat arbete hemma eller i skolan efter skoldagens slut. Vårdnadshavare kontaktas.
5. Om elev vid upprepade tillfällen stör ordning eller uppträder olämpligt skall rektor se till att saken utreds i samråd med vårdnadshavare. Ärendet anmäls till EHT.
6. Rektor kallar vårdnadshavare till ett möte.

Andra åtgärder som skolan kan vidta finns på Skolverkets hemsida, www.skolverket.se. Gå till Reformen i skolan och vidare till Ny skollag kap.5.

Förväntningar

Som elev kan du förvänta dig av oss....

- att vi bemöter dig med respekt.
- att vi bryr oss om dig.
- att vi kommer att göra allt för att hjälpa dig om du råkar illa ut.
- att vi kommer att ingripa mot alla former av kränkningar.
- att vi ska se till att du får en så lugn och trivsamt arbetsmiljö som möjligt.
- att vi kommer att göra allt för att du ska få så mycket kunskaper som möjligt.

Vi förväntar oss av dig som elev....

- att du använder ett vårdat språk.
- att du bemöter andra med respekt.
- att du aldrig medverkar till någon form av skadegörelse och är rädd om skolans egendom och materiel.
- att du passar tider och tar ansvar för skolarbetet.
- att du är utvilad och har ätit frukost.

Som förälder kan du förvänta dig av oss ....

- att all personal arbetar för att ditt barn ska känna trygghet i skolan.
- att vi arbetar för en lugn och trivsamt arbetsmiljö.
- att vi tar kontakt med dig om något särskilt händer.
- att vi ingriper mot alla former av kränkningar.
- att vi bryr oss om ditt barn.

Vi förväntar oss av dig som förälder....

- att du hjälper ditt barn att ta ansvar för skolarbetet.
- att du ser till att barnet kommer i tid.
- att barnet är utvilad och har ätit frukost.
- att ditt barn alltid har med sig kläder efter väder.
- att du meddelar skolan, om något inträffat som kan vara viktigt för oss på skolan att veta.
- att du sjukanmäter ditt barn via Dexter före kl.08.00.
- att du deltar på möten med skolan som berör ert barn.
- att du lär ditt barn att ta ansvar, att visa respekt och att använda ett vårdat språk.

Ansvarsfördelning

Rektors ansvar

Se till att all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering och annan kränkande behandling inte är tillåten i verksamheten.

Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja elevers lika rättigheter, samt att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder eller annan kränkande behandling.

I början av varje kalenderår upprätta och utvärdera likabehandlingsplanen i samarbete med personal, elever och vårdnadshavare.

Se till att det finns rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation.

Se till att utredning görs omgående och att åtgärder vidtas om verksamheten får kännedom om att diskriminering/kränkningar förekommer. Detta sker via incidentrapport som lämnas till biträdande rektor.

Se till att skolans personal har ett gemensamt system för hur de dokumenterar anmäld/upptäckt diskriminering och annan kränkande behandling och de åtgärder som vidtagits.

Blir elev kränkt av personal på skolan måste detta utredas omgående.

Personalens ansvar

Följa och arbeta efter skolans Likabehandlingsplan och arbeta aktivt med eleverna med Likabehandlingsplanens innehåll.

Ifrågasätta och reflektera över normer och värderingar som förmedlas genom undervisning och förhållningssätt.

Se till att åtgärder vidtas då kränkning misstänks/anmäls/upptäcks, enligt handlingsplanen.

Dokumentera, via incidentrapport, misstänkt kränkning och de åtgärder som vidtas, enligt handlingsplanen.

Informera rektor om misstänkt diskriminering av elev.

För att underlätta goda relationer mellan eleverna är det viktigt att läraren/personalen klart och tydligt talar om vikten av goda relationer och god stämning i klassen.

Den vuxnes förhållningssätt mot eleverna betyder också mycket för elevernas förhållningssätt mot varandra.

Vi vuxna måste visa att vi klart och tydligt tar avstånd från all form av diskriminering och kränkning. Vi vuxna måste vara positiva föredömen för eleverna. Om man både i tal och i handling visar att man tänker ingripa varje gång man får indikationer på att det pågår någon form av diskriminering/kränkning förebygger vi diskriminering och kränkande behandling.

Elevens ansvar

- Följa skolans ordningsregler och likabehandlingsplan.
- Bidra till trygghet, goda relationer och god stämning i klassen.
- Påtala om diskriminering och/eller kränkande behandling som förekommer på skolan.

Upprätta likabehandlingsplan

En likabehandlingsplan skall årligen upprättas som syftar till att förverkliga skolans vision.

Ansvar: rektor, Likabehandlingsgruppen

Tidpunkt: Kalenderårets början

Likabehandlingsgruppen består av rektor, biträdande rektor, skolkurator samt två grundskollärare. De träffas kontinuerligt för att prata om hur klimatet är på skolan och vad skolan kan göra för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Utvärdera likabehandlingsplanen

Likabehandlingsplan

Kortversionen av Likabehandlingsplanen lämnas ut till samtliga elever för att tas med hem.

Ansvar: rektor

Tidpunkt: januari

Åtgärdsplan

Ansvar: Likabehandlingsgruppen

Tidpunkt: vårterminens början

Likabehandlingsgrupp

Vad har kommit fram vid elevråd, klassråd och kompisråd vad gäller elevernas trivsel och trygghet?

Ansvar: rektor, personal

Tidpunkt: varje terminsslut

Kvalitetsredovisningen

Frågor som besvaras:

Vad har vi åtagit oss att göra under året? Hur har det blivit utfört?

Har vi nått vårt mål? För höga mål, fel eller otillräckliga åtgärder?

Vad fungerade bra? Vad fungerade mindre bra? Vad kunde göras bättre?

Ansvar: arbetslagen

Tidpunkt: vårterminens slut

Skolstarten

Hur fungerade:

Skolstarten

Bra start veckan

Introduktionssamtal åk 1

Frågor att ställa vid utvärdering av planen

Vad har vi åtagit oss att göra under året? Har det blivit gjort?

Vad visar den nya kartläggningen? Förändringar? Förbättringar?

Har all personal/elever/vårdnadshavare fått information, varit delaktiga om Likabehandlingsplanen?

Hur har mottagandet av nya elever fungerat?

Ansvar: rektor, likabehandlingsgruppen, personal

Tidpunkt: december

Delaktighet och inflytande

Elever

Utformningen och omfattningen av elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad. Elevernas deltagande kan ske i följande grupper och situationer.

- Elevråd
- Enkäter
- Fritidsråd
- Kompisråd
- Klassråden
- Matråd
- Trygghetsvandring
- Utforma klassregler
- Påverka undervisningens metoder och arbetssätt
- Plan för övergång från åk 6 till åk 7

Ansvar: personal

Vårdnadshavare

Delaktiga genom föräldrårådet, föräldramöten och genom skolans informationskanal, Pingpong.
Ansvar: Rektor, klasslärare, fritidshemspersonal

Personal

Delaktiga i arbetet kring Likabehandlingsplanen på arbetsplatsträff.
Ansvar: rektor

Elevhälsoteamet

Informeras om Likabehandlingsplanen. Gör varje läsår en kartläggning utifrån inkomna incidentrapporter.
Ansvar: rektor

Kommunikation och information

Alla anställda på skolan, alla elever och vårdnadshavare ska få information om skolans Likabehandlingsplan. De skall också få information om var mer information finns. Likabehandlingsplanen finns på skolans hemsida samt på Pingpong.

Likabehandlingsplanen läggs ut digitalt på hemsidan och på Pingpong, till vårdnadshavare i förskoleklass och när elev/anställda börjar på skolan under pågående läsår (ansvar rektor, klasslärare).

1. Varje kalenderår startas med att vi går igenom "Likabehandlingsplanen" med:

Personal

Personalen skall ha läst igenom planen innan.

Ansvar: Likabehandlingsgruppen, rektor

Elever

Elever informeras under "Bra start vecka" i början av höstterminen. Elever får hem kortversionen av Likabehandlingsplanen.

Ansvar: rektor, klasslärare

Kompisråd

Likabehandlingsplanen informeras och diskuteras i Kompisrådet.

Ansvar: klasslärare och kurator i Kompisrådet.

Föräldraråd

Vid föräldrarådsmöte tar man upp likabehandlingsplanen under vårterminen och kommer med synpunkter, idéer och förslag inför revideringen.

Ansvar: rektor

Vårdnadshavare

Vårdnadshavare informeras på föräldramöte. En kortversion finns tillgänglig för den som så önskar. En gång per år skickas kortversionen hem.

Ansvar: klasslärare

2. Planen läggs ut på skolans hemsida samt klassens aktivitet i Pingpong under vårterminen.
Ansvar: rektor, klasslärare
3. Vid utvecklingssamtal diskuteras elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. I dessa samtal skall alltid frågor kring trivsel och kamratskap vara med.
Ansvar: klassläraren
4. Skolsköterskan har samtal med elever i förskoleklass, åk 2 och åk 4, där frågor kring trygghet, trivsel, diskriminering och kränkningar tas upp.
Ansvar: skolsköterskan
5. Elevhälsoteamet
Får planen för kännedom
Ansvar: rektor

Nulägesanalys

Metod

HELA-enkäten genomfördes under våren 2016. Det var samma enkät i alla klasser år 1-6.

Trivselenkäten genomfördes under oktober 2016. Trivselenkäten har anpassats efter ålder.

Trygghetsvandring genomfördes under maj månad 2016. Eleverna tittade då på olika områden på skolan för att identifiera otrygga platser.

HELA-enkät

Enkäten gjordes med alla klasser. Vissa årskurser genomförde dem tillsammans med vårdnadshavarna på utvecklingssamtalet och andra gjorde den i klassrummet under lektionstid. Sex frågor ställdes, se nedan. Eleverna svarade med hjälp av ansikten med glada/ledsna munnar. De fick också möjlighet att utveckla sina svar med hjälp av följdfrågor.

Frågor som ställdes var:

1. Känner du att du trivs i skolan?
2. Har du kompisar som du leker/umgås med i skolan?
3. Tycker du att du får tillräckligt med hjälp i skolan för att förstå och kunna göra dina skoluppgifter?
4. Tycker du att det är viktigt att gå i skolan?
5. Tycker du att de lyssnar på dig i skolan om du vill säga eller berätta något?
6. Har du någon i skolan att gå till om du är ledsen eller det har hänt något jobbigt i skolan?

Fråga:	Glad	Lite glad	Lite ledsen	Ledsen
Känner du att du trivs i skolan?	82%	15%	3%	0%
Har du kompisar som du leker/umgås med i skolan?	81%	8%	11%	0%
Tycker du att du får tillräckligt med hjälp i skolan för att förstå och kunna göra dina skoluppgifter?	74,5%	24%	1,5%	0%
Tycker du att det är viktigt att gå i skolan?	88%	10%	1,5%	0,5% 1 elev
Tycker du att de lyssnar på dig i skolan om du vill säga eller berätta något?	64%	29%	4,5%	2,5%
Har du någon i skolan att gå till om du är ledsen eller det har hänt något jobbigt i skolan?	80,5%	10%	4,5%	5%

Kommentarer fråga 1:

En elev anser att det är lite jobbigt i skolan. En anser att det finns dumma kompisar på fotbollsplanen. En anser att det finns dumma kompisar på rasten. En anser inte att den har så många kamrater. En har en klump i magen i mötet med andra elever. En saknar sina närmsta vänner. Ibland blir jag retad uppger en. En anger att kompisar gör att eleven inte trivs.

Kommentarer fråga 2:

Har bara en kompis alla andra spelar fotboll. Jag har inte så många kompisar.

Kommentarer fråga 3:

2 elev anser sig behöva hjälp med att läsa. 1 elev anser sig behöva hjälp med matte. 1 elev anser sig behöva hjälp på musiklektionerna. 1 elev anser sig behöva hjälp med svåra tal. En anser att eleven inte får hjälp av alla lärare.

Kommentarer fråga 4:

En anser inte att det är viktigt att gå i skolan. Ja, men ibland är man trött anger en elev. Inte sitta still anger en elev.

Kommentarer fråga 5:

De flesta anger att kamrater och fröken (lågstadiet) lyssnar. 6 anger att kamraterna inte lyssnar. En anger att kamraterna inte lyssnar och att de pratar rakt ut. Lärare lyssnar men inte alltid kamrater anger två elever. En del elever leker. En del avbryter på lektionerna. En anser att eleverna är trötta på eftermiddagen. En anger att inte alla lärare lyssnar. En anser att det är svårt i klassrummet. När man uppvisar brukar killarna bua (fritids).

Kommentarer fråga 6:

Många anger kamrater, fröken/lärare och rastvakt. En anger skolsyster. En anger storasyster.

Trivselenkäten

Enkäterna delades ut till klasslärarna som genomförde dem med sin klass. Förskolelärarna pratade direkt med eleven och skrev förklaringar till eventuell vantrivsel. De lägre åldrarna fick svara genom att ange glad, sådär, eller ledsen mun på olika frågor. Mellanstadiet fick dubbelt så många frågor där svarsalternativen skulle ringas in. Svarsalternativen var stämmer alltid, stämmer oftast, stämmer sällan, stämmer aldrig. Varje klasslärare har fått en sammanställning av respektive klass i form av trivseltabeller eller trivseldiagram. Klasssammanställningarna redogör för generell trivsel, upplevd delaktighet, sociala relationer, arbetsmiljö samt oro/rädsla och kränkningar/konflikter och utanförskap.

Sammanställning av trivselenkäten

Nedan följer ett sammanfattande utdrag kring de slutsatser som gjorts efter genomgång av samtliga diagram/tabeller. Sammanställningen av trivselenkäten avslutas med ett axplock elevkommentarer.

Sammanställning av trivselenkäten fsk- år 3 som gjordes oktober 2016

Eleverna i F-3 fick svara på frågor kring trivseln på skolan i stort, raster, fritids och matsal. De fick även svara hur de upplevde, idrotten, arbetsmiljön i klassrummet och de vuxna på skolan.

Trivselenkäten visar på att en klar majoritet trivs och mår bra på alla områden. Eleverna är trygga med vuxna på skolan och har någon de litar på. De känner att de får vara med och bestämma och att vuxna lyssnar på deras idéer. Den lilla vantrivsel som slår ut kring förskoleelevernas raster är kopplade till att de tycker att det är jobbigt att ta av och på ytterkläder.

I förskoleklass Blå är trivseln på idrotten utmärkande hög i jämförelse med övriga. 1B utmärker sig positivt i förhållande till övriga klasser då det gäller upplevelsen av arbetsron. 16 elever uppger där en god arbetsro och 1 elev så där. Ingen elev i 1B upplever att det inte går att koncentrera sig i klassrummet. I övriga klasser är upplevelsen av arbetsron spridd över alla svarsalternativ och bör ses som ett förbättringsområde. De elever som signalerar sämre mående är redan kända för klasslärare och elevhälsa. Skolans personal arbetar individuellt för att åtgärda detta.

Sammanställning av trivselenkäten 4-6 som gjordes oktober 2016

Eleverna i 4-6 fick svara på frågor kring trivseln på skolan i stort, raster, fritids och matsal. De fick även svara hur de upplevde, idrotten, arbetsmiljön i klassrummet och de vuxna på skolan. Eleverna i

mellanstadiet svarade även på frågor kring utanförskap och kränkningar samt hade möjlighet att skriva förklarande kommentarer och förbättringsidéer.

Majoriteten av eleverna anger att de alltid trivs i skolan. Arbetsmiljön i år 4 uppges oftast eller alltid vara bra. Alla elever i år 4 uppges att de alltid har kompisar i skolan. 1 elev upplever att den inte trivs. I år fem är trivseln oftast bra. Majoriteten av eleverna i år fem uppges att de alltid trivs bra på idrotten.

En majoritet i båda femmorna uppges att arbetsmiljön oftast är bra. 4 respektive 6 elever uppges att arbetsmiljön aldrig och sällan är bra. I år fem uppges 32 elever att de alltid har kompisar i skolan. Fyra elever att de oftast har kompisar i skolan. 2 elever att de sällan har kompisar och 5 elever att de aldrig har kompisar.

En stor majoritet i år 6 uppges att de alltid eller oftast trivs bra i skolan. En majoritet har uppges att de oftast trivs bra på idrotten, slöjden och i matsalen. 3 elever i år 6 uppges att vuxna sällan behandlar dem bra och en upplever att den aldrig blir bra behandlad av vuxna. Övriga elever uppges sig alltid eller oftast bra behandlade av vuxna. Siffrorna kring upplevelsen av bemötande från vuxna bör betraktas som signifikanta för alla klasser.

Flera elever skriver i kommentarerna att de önskar fler rastvärdar ute. Fotbollsplanen och skogen är skolgårdsområden, elever upplever otrygga. En elev uppges att den ibland får taskiga kommentarer om den gjort något nytt med sitt utseende. Flera elever uttrycker att de trivs bra och mår bra i skolan. Till exempel uttrycker elever sig så här; ”Jag trivs fantastiskt bra här på skolan och fritids. Bergdalen är den bästa skolan som någonsin byggts” ”Jag mår alltid bra, utan problem”. ”Jag mår jättebra”

De elever som har signalerat otrygghet/vantrivsel i trivselenkäten och önskat samtal har kurator följt upp.

Trygghetsvandringen

Vi märkte att utifrån hur vi ställde frågorna så kom eleverna på mycket som skulle kunna göra dem otrygga, men mycket av detta har aldrig hänt. Det handlar i många fall om "vanliga" rädslor hos barn.

Idrottshall/omklädningsrum/dusch

Flickornas duschrum: Flickorna känner oro för att duscha. Saknar krockar för handdukar i närheten av dusch och vill ha duschdraperi vid alla duschar. Trångt/jobbigt ibland när nästa klass kommer.

Oro för att någon obehörig ska komma in i omklädningsrum uttrycks (har aldrig hänt).

Jobbigt när någon tittar in i fönster (vid matsalsgången).

Innemiljö

Vid alla dörrar och i trappor. upplever eleverna att det i samband med in- och utgång kan bli trångt och mycket spring. Elever föreslog högertrafik i trappor och korridorer.

Jobbigt när många springer i korridorerna, rädda att bli ned- eller påsprungna.

En del vågar ej gå på toaletten själva, vill ha med kompis.

Matsal + kapprum: jackor rivs ner, trångt och stökigt ibland.

Branddörrar är tunga, svåra att öppna för de yngsta eleverna.

Utemiljö

Entréer: hala galler, rädda att ramla, dörrar svåra att öppna, rädda att klämma sig, rädda att få bollar på sig vid entréer.

I skogen: okända människor kan vara i skogen (har ej hänt). Saknar vuxna ibland. Man kan slå sig.

Fotbollsplan: rädda för bråk, vissa undviker att vara här.

En del blir rädda för människor med hund, som går över skolgården.

Skolklimatundersökningen

Genomförs årligen.

Åtgärdsplan

Resultaten skickas ut till respektive klasslärare/fritidsavdelning. Skolan fortsätter med värdegrundsfrågor i klasserna/gruppen samt med elever individuellt.

Åtgärdsplanen har upprättats med utgångspunkt från nulägesanalysen. Här följer de utvecklingsområden som skolan kommer att arbeta med under året:

- **Arbetsmiljö i klassrummen och korridorer.**
  1. Personalen får i uppdrag att arbeta med trygghet och studiero på arbetsplatsträffen i mars. Arbetet fortlöper kontinuerligt på APT under våren 2017. Ansvarig: rektor och lärare.
  2. Lärarna lyfter detta på klass och fritidsråd. Ansvarig: lärare.
- **Raster skall kännas trygga.**
  1. Utlåning av rastredskap startas upp. Rastleksaker köps in utifrån elevernas önskemål. Material i boden uppdateras kontinuerligt. Ansvarig: Adam och Tobias
  2. Personal som har tillsyn på raster skall besöka områden som upplevs otrygga och obehagliga att passera. De ska även alltid ha sina gula eller röda rastjackor/västar så eleverna ser dem. Ansvarig: rastvärdar
  3. Nya västar köps in till all personal. Ansvarig: rektor
  4. Schema för fotbollsplanen, gräs, upprättas. Ansvarig: Anna S och Robin
  5. Styrda aktiviteter anordnas 4 dagar per vecka under förmiddagsrasten. Ansvarig: Ann-Katrin, Robin och Adam.
- **EHT lyfter aktuell incidentrapportering kontinuerligt på sina möten.**

Uppmärksammas något mönster eller att det i vissa klasser förekommer fler incidenter än i andra arbetar EHT och klasslärarna vidare med klasserna på individ- och/eller gruppnivå. Det kan t.ex. vara värdegrundsarbete i klassen eller enskild samtalskontakt med kurator. EHT kommer att arbeta för att utveckla det främjande och förebyggande arbetet. Ansvarig: EHT
- **Ett fåtal elever har uppgett att de blir retade eller kränkta eller har sett en kamrat bli retad.**

Detta dokumenteras enligt Plan mot diskriminering och kränkande behandling. Hemmet kontaktas och därefter följs incidenten upp. Om problemet kvarstår kopplas skolkuratoren in för en bredare utredning med berörda elever. Ansvarig: Berörd pedagog, klasslärare och EHT.
- **Skolan ska ha gemensamma regler, som är väl kända av alla.**

Dessa revideras innan jul och ska gå ut till alla elever och all personal för diskussion innan beslut tas i januari om vilka regler som gäller. Regler skall finnas tydligt tillgängliga för alla elever, tex vid varje ingång i skolan. Ansvarig: Rektor, all personal.
- **Sammanställning av trivselenkäten sker klassvis och kurator lyfter det med berörd klasslärare.** Ansvarig: Kurator och klasslärare.
- **Lektioner kring nät/socialmediervett i år 5-6 genomförs.** Ansvarig: Anah.

Kalendarium

Höstterminen 2017

Bra start-vecka
Inskolningssamtal år F och 1
Inskolning på fritidshem
Klassråd
Elevråd
Fritidsråd
Kompisråd
Möte med Likabehandlingsgruppen
Likabehandlingsgruppen presenterar sig för klasserna
Trivselenkät
Åtgärdsplan
Föräldramöten
Föräldrarådsmöte
FN-dagen
Utvecklingssamtal
Friluftsdagar, kill- och tjejgrupper vid behov
Fadderaktivitet
Uppföljning och utvärdering av Likabehandlingsplanen

Vårterminen 2017

Klassråd
Elevråd
Fritidsråd
Matråd
Kompisråd
Möte med Likabehandlingsgruppen
APT Likabehandlingsplanen
Överlämnarkonferens förskola-förskoleklass
Överlämnarkonferens åk 6 till åk7
Föräldramöten
Skolklimatundersökning (vårdnadshavare)
Utvecklingssamtal
Friluftsdagar, kill- och tjejgrupper vid behov
Trygghetsvandring
Arbetsmiljöromd
Fadderaktivitet

Diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Diskriminering innebär, enligt lagen, att ett barn eller en elev missgynnas på grund av;

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller trosuppfattning
- funktionshinder
- sexuell läggning
- ålder

Diskriminering förutsätter att en part har makt över en annan. Det betyder att lärare eller annan personal på skolan kan diskriminera eleven eller barnet genom att behandla denna olik andra, men man kan också diskriminera genom att behandla alla lika. Elever eller barn i skolan kan därför inte, enligt lag, diskriminera varandra.

Direkt diskriminering kan vara om en elev inte får/kan följa med på studiebesök för att denna är rullstolsbunden.

Indirekt diskriminering sker när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev. Det kan vara om en elev, får i uppgift precis som alla andra, som hen på grund av funktionsnedsättning inte kan göra.

Skillnaden mellan kränkande behandling och trakasserier

Kränkande behandling är handlingar som kränker barns eller elevers värdighet. Dessa kränkningar kan vara fysiska som slag och knuffar, verbala som hot, svordomar och öknamn, psykosociala som utfrysning, blickar och alla går när man kommer samt texter och bilder. Både skolpersonal och elever kan göra sig skyldiga till kränkningar.

Trakasserier är en behandling som kränker en elevs värdighet och som har koppling till någon av de skyddade diskrimineringsgrunderna, det vill säga kön, funktionshinder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning. Både skolpersonal och elever kan göra sig skyldiga till trakasserier.

Exempel på kränkande behandling

- Ett gäng killar har ett ganska hårt sätt att umgås med varandra. Pelle ger Kristian en örfil och säger sedan att det var på skoj. Kristian säger inget men drar sig undan gruppen och håller sig för sig själv. (kränkande behandling).
- Patrik kallar Ludde för potatis. Ludde säger tydligt att han inte tycker om detta och blir ledsen av att höra det. (kränkande behandling).
- Stina säger till sin lärare Laban att han minsann ska passa sig riktigt noga för att tala om för hennes vårdnadshavare vad hon gör i skolan, annars så ska hon se till att han inte får jobba där längre... (kränkande behandling)

- Stefan som är idrottslärare talar om för Linda att hon uppenbart ligger efter i utvecklingen kring bollsport. Han säger att hon är riktigt uruselt på att spela fotboll om han jämför med andra barn i hennes ålder. (kränkande behandling)
- Malin, Omid och Jens sitter och bygger med plusplus och pratar och skrattar. Meja som gärna vill vara med, går dit och frågar vad dom gör. Malin, Omid och Jens blir direkt helt tysta och svarar inte när Meja försöker prata med dom. Meja knackar försiktigt var och en på axeln och säger, "hallå, det ser kul ut, kan jag vara med." Ingen av de andra barnen svarar utan är helt tysta. De tittar på Meja och sedan vänder de bort blicken och fortsätter bygga och prata med varandra samtidigt som de låtsas att Meja inte är där. (kränkande behandling)

Exempel på diskriminering och trakasserier utifrån diskrimineringsgrunderna

Kön

Maria vill göra sin PRAO på en målarfirma, men läraren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]

Pedro blir retad av kompisarna för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen på friluftsdagen. [trakasserier på grund av kön]

Några elever på skolan tafsar på Karin. [sexuella trakasserier]

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Thomas får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]

Maria är bäst i klassen på svenska, är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria ett A, då svenska inte är hans modersmål. [diskriminering]

Religion eller trosuppfattning

Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]

Läraren nekar Leila att bära huvudduk, på lektionen, med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Detta innebär för Leila att hon inte kan vara med på lektionen. [diskriminering]

Funktionsnedsättning

Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är CP." [trakasserier]

Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå i en vanlig skola!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna. Oftast kallar de henne "äckliga lebb".
[trakasserier]

Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam. James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]

Mobbning

Förutsätter att den som utsätts upplever sig, kränks vid upprepade tillfällen. Detta skiljer mobbning från andra former av kränkande behandling.

Redan misstanke/information om att diskriminering/kränkning förekommer ska tas på allvar. Utredning måste göras och åtgärder vidtas.

En viktig utgångspunkt är att den som uppger att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Främjande arbete

Funktionshinder

Mål

På vår skola ska alla elever ha lika möjlighet att delta i skolans verksamhet oavsett funktionshinder. Ingen elev ska känna sig utsatt för diskriminering eller trakasserier på grund av funktionshinder.

Detta arbetar vi med genom:

Inför varje skolstart görs en kartläggning vilka funktionshinder, som finns bland våra elever(EHT).

Anpassa undervisningen och målen för elever med funktionshinder.

Vid planering av skolans verksamhet ska konsekvenserna för elever med olika funktionshinder beaktas.

Kompensatoriska hjälpmedel.

Be vårdnadshavare komma till klassen och berätta om sitt barns funktionshinder.

Bjuda in funktionshindrade personer att berätta om sitt handikapp.

Öka kunskapen om bemötande av personer med olika funktionshinder, synliga som mer osynliga

Ge raka och ärliga svar.

Informera, samtal (när tillfälle ges).

Bra start vecka - alla likas värde.

Likvärdig mat till elever med specialkost.

Tidpunkt: läsårsstart, när tillfälle ges, vid verksamhetsplanering

Ansvar: rektor, EHT, pedagoger, skolmältidspersonal

Kön

Inga elever skall känna sig utsatt för diskriminering och trakasserier på grund av kön.

Skolan skall förebygga och förhindra trakasserier och diskriminering, som har samband med kön och sexuella trakasserier av elever.

All verksamhet på vår skola ska genomsyras av ett könsperspektiv för att öka jämställdheten.

Detta arbetar vi med genom:

Återkommande diskussioner för att förebygga och förhindra trakasserier som har samband med kön.

Värderingsövningar

Att utbudet på friluftsdagar och andra schemabrytande aktiviteter ger lika stort utrymme alla elevers och barns intresse oavsett kön. Det är viktigt att skapa förutsättningar för elever att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotyper och könsroller.

Ha ett könsperspektiv på skolans organisation och verksamhet.

Granska undervisningsmaterial i syfte att inte använda material som förmedlar en diskriminerande bild.

Tidpunkt: återkommande under läsåret.

Ansvar: rektor, pedagoger

Etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning

På vår skola skall ingen känna sig utsatt för diskriminering och trakasserier på grund av etnisk eller kulturell tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Skolan skall förebygga och förhindra trakasserier på grund av etnisk tillhörighet eller kulturell tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

På vår skola ska alla elever oavsett etnisk eller kulturell tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ha samma rättigheter och möjligheter.

Detta arbetar vi med genom, bland annat:

Icke- konfessionell undervisning

Värdegrundsarbete

Visa öppenhet, tydlighet och svara på frågor.

Tar hänsyn till olika religiösa traditioner.

Erbjuder modersmålsundervisning.

Diskussioner på föräldramöten.

Bjuda in vårdnadshavare och låta elever berätta om sin kultur eller religion.

Göra eleverna medvetna om och ge kunskap om andra religioner och trosuppfattningar.

Liknande maträtter serveras till elever med specialkost.

Ta fram och synliggöra mat och musik från andra kulturer ex servera mat från olika kulturer, ta del av olika kulturella aktiviteter.

Uppmärksamma FN-dagen.

Granska undervisningsmaterial i syfte att inte använda material som förmedlar en diskriminerande bild.

Tidpunkt: vid behov, under hela läsåret och i oktober vid FN dagen.

Ansvar: rektor, pedagoger och skolmåltpersonal

Sexuell läggning

Inga elever ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier på grund av sexuell läggning.

På vår skola skall alla elever oavsett sexuell läggning, ha samma rättigheter och möjligheter.

Skolan skall förebygga och förhindra trakasserier på grund av sexuell läggning.

Vår skola skall arbeta för ökad förståelse för olika sexuell läggning.

Detta arbetar vi med genom, bland annat:

Diskussioner om våra attityder och värderingar.

Diskuterar hur sammansättningen av en familj kan se ut.

Undvika använda begreppen mamma och pappa. Ibland finns två pappor eller mammor.

Undvika använda hon och han. Ibland är könsidentiteten inte given.

På blanketter skall det stå vårdnadshavare.

Information, tydlighet.

Öppen dialog med vårdnadshavarna.

Neutral i informationen

Informera om olika sexuella läggningar.

Läsa skönlitteratur som tar upp ämnet.

Granska undervisningsmaterial i syfte att inte använda material som förmedlar en diskriminerande bild.

Tidpunkt: underläsåret, när tillfälle ges.

Ansvarig: rektor, alla pedagoger

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Elever ska inte kränkas eller diskrimineras i skolan på grund av könsöverskridande identitet eller uttryck.

Detta arbetar vi med genom, bland annat:

Diskussioner om våra attityder och värderingar.

Diskuterar hur sammansättningen av en familj kan se ut.

Undvika använda begreppen mamma och pappa. Ibland finns två pappor eller mammor.

Undvika använda hon och han. Ibland är könsidentiteten inte given.

På blanketter skall det stå vårdnadshavare.

Information, tydlighet.

Öppen dialog med vårdnadshavarna.

Neutral i informationen

Informera om olika sexuella läggningar.

Ålder

Elever får inte diskrimineras eller trakasseras i skolan på grund av ålder.

Rutiner för att upptäcka

Mål

Att upptäcka diskriminering och kränkande behandling så tidigt som möjligt.

Aktiviteter

Rastvärdar

Rastvärdsschema finns för personalen, detta för att upprätthålla en trygg atmosfär på skolgården.

Ansvar: rektor, rastvärdarna

Tidpunkt: Upprättas vid läsårsstart.

Information

Informera rastvärdarna, om någon eller några elev är utsatta och att rastvärdarna skall ha extra tillsyn över dessa.

Ansvar: Likabehandlingsgruppen, klasslärare

Tidpunkt: Vi aktuellt tillfälle.

Pedagogisk lunch

Personalen är schemalagd då eleverna äter pedagogisk lunch i matsalen.

Vilket har till syfte att skapa trygghet och lugn i skolans matsal.

Ansvar: rektor, schemalagda lärare för pedagogiska lunch

Tidpunkt: Varje dag under läsåret.

Utvecklingssamtal

Vid utvecklingssamtal berörs frågan om relationer mellan elever samt mellan elever och vuxna.

Stäm av med vårdnadshavare och elev som är Kompisråd, hur eleven upplever sitt uppdrag.

Ansvar: klassläraren

Tidpunkt: En gång per termin.

Arbetsplatsträff

Reflektera över de normer och värderingar som skolan förmedlar, genom sin organisation och undervisning på en arbetsplatsträff.

Ansvar: rektor

Tidpunkt: En arbetsplatsträff per läsår.

Övrigt

Viktigt är att all personal som vistas bland elever är observanta på om diskriminering/kränkningar förekommer.

Alla vuxna på skolan skall lyssna när elev vill ta upp egna eller andras relationsproblem i skolan. Om det räcker att bara lyssna eller om åtgärder behöver sättas in får avgöras från fall till fall.

Stanna alltid upp, när ni ser barn som bråkar, och säg till dem att sluta. Även om de säger att det är på skoj, säger till att de skall sluta. ”Vi skojar inte på det sättet i vår skola”, är en bra replik.

Observera tysta och tillbakadragna barn. Studera hur de andra barnen behandlar dem.

Vårdnadshavare

Vårdnadshavare bör uppmanas att vara lyhörda för hur deras barn har det med kamratrelationerna i skolan och vid minsta misstanke om kränkande behandling kontakta klassföreståndare.

Elever

Påminn barnen i början av varje termin att de skall berätta för någon vuxen om de eller någon annan blir kränkt. Påpeka att det inte är skvaller, utan att hjälpa. Berätta att ni har en särskild grupp som arbetar mot diskriminering, kränkande behandling och trakasserier.

Tecken på att något inte står rätt till

Eleven som går ensam och inte är med och leker.

Eleven som alltid försöker var nära en vuxen i fria situationer.

Ont imagen – ont i huvudet – ofta sjuk.

Bråk och stoj som upplöses när en vuxen kommer nära.

Går ofta hem på raster – går till skolsköterskan – kommer ofta till personalrummet med bagateller.

Orolig, okoncentrerad inför eller efter rasten.

Går ogärna ut på rast.

Leker passivt eller bara ser på.

Passiv: ”Ingen lust”. ”Vill inte”. ”Orkar inte”.

Kontrollera ögonspelet i klassrummet.

Svårigheter att kommunicera.

Verkar vara ledsen, olycklig, håglös, tystlåten, uppgiven.

Svårigheter att koncentrera sig.

Saknar vänner, ingen ringer hem.

Kartläggning av diskriminering och kränkande behandling

Mål

Att få kunskap om förekomsten av diskriminering och kränkande behandling för att kunna utforma relevanta åtgärder.

Aktiviteter

Närvarorapportering

Om elevens vårdnadshavare inte har anmält frånvaro, kontaktar klassläraren vårdnadshavaren.

Ansvar: undervisande pedagog, klasslärare

Tidpunkt: varje skoldag

Klassråd

På varje klassråd lyfts bl.a frågor kring trivseln och klimatet i klassen. (se bilaga Klassrådsprotokoll).

Ansvar: klasslärare.

Tidpunkt: Minst en gång i månaden.

Utvecklingssamtalen

Trygghet och trivsel tas upp på utvecklingssamtalen.

Ansvar: klassläraren.

Tidpunkt: en gång per termin.

Skolklimatundersökning

Genomförs i åk 4-6. Elever i klass F-3 har en egen undersökning, liksom fritidshemmen.

Ansvar: rektor, Likabehandlingsgruppen, klassläraren

Tidpunkt: februari/mars

Trivselenkät

Genomförs i alla klasser och på varje fritidshemsavdelning. Uppmärksamma eventuella skillnader mellan könen.

Ansvar: Likabehandlingsgruppen

Tidpunkt: höstterminen

Trygghetsvandring

På skolan genomförs en trygghetsvandring. Vi kartlägger var på skolan eleverna känner sig otrygga och mer utsatta än på andra ställen. Vi uppmärksammar eventuella skillnader mellan könen.

Ansvar: klassläraren, Likabehandlingsgruppen.

Tidpunkt: vårterminen

Rastvärdschema

Ett rastvärdschema upprättas årligen och revideras kontinuerligt, för att upprätthålla en trygg atmosfär på skolgården.

Hälsosamtal

Trygghet och trivsel tas upp på skolsköterskans hälsosamtal.

Vid ordinarie hälsosamtal i förskoleklass, åk 2 och åk 4.

Ansvar: skolsköterskan.

Tidpunkt: under läsåret

Överlämningsamtal

Trygghet och trivsel tas upp på överlämningsamtal i åk 6 till åk 7.

Ansvar: klassläraren

Tidpunkt: mars

Arbetsmiljöromd (Friskromd)

Varje vårtermin genomförs en arbetsmiljöromd.

Ansvar: rektor

Tidpunkt: april

EHT (Elevhälsoteamet)

Rektor, bitr rektor, speciallärare, kurator, skolsköterska, specialpedagog och psykolog träffas varje vecka för att lyfta individärenden. Dokumentation från ”diskriminering och kränkande behandling” skall följas upp.

Ansvar: rektor

Träffas var fjortonde dag och vid behov.

Pedagogisk lunch

Vid elevernas lunch finns alltid en vuxen med klassen (pedagogisk lunch).

Klassgenomgång

Klasslärare och fritidshemspersonal träffar EHT. Där lyfts varje elevs kunskapsutveckling och sociala situation fram. Frånvaro tas upp.

Ansvar: EHT

Tidpunkt: en gång per termin

Likabehandlingsgruppen

Gruppen träffas kontinuerligt för att diskutera situationen på skolan och ge förslag på åtgärder.

Ansvar: rektor

Tidpunkt: två gånger per termin och vid behov.

Kompisråd

På skolan finns två representanter i varje klass i åk 3-6. Eleverna utbildas i att uppmärksamma kränkande behandling och trakasserier.

Ansvar: två pedagoger

Tidpunkt: tre per termin

Incidentrapporter

Rapporterade kränkningar samt vidtagna åtgärder ska dokumenteras. Detta görs på speciell blankett, Incidentrapport. Det finns i personalrummet i Pingpong, under blanketter.

Incidentrapporten lämnas till biträdande rektor.

Om elev är involverad i 5 incidenter under en termin eller mer tas detta upp på EHT.

Incidentrapporterna är också ett underlag för kartläggning av kränkningar.

Ansvar: rektor

Vårdnadshavare

Vid elevens utvecklingssamtal, föräldramöten och föräldraföreningen, skolklimatundersökning.

Sammanställning, analys (kartläggning och nulägesanalys) av ovanstående ligger till grund för Bergdalskolans åtgärdsplan.

Arbetsgång och blanketter

Rutiner om elev/barn känner sig kränkt av annan elev/barn

Att tänka på vid samtal med inblandade barn/elever

Hämta eleverna en och en. Prata inte på vägen till samtalet om vad du vill samtala om. Visa med din attityd att det är något allvarligt.

I samtalet berättar du vad du vet och sett om kränkningen. Låt eleven bekräfta att det är sant det du säger. Ställ enkla och tydliga frågor som kräver korta svar. Moralisera inte, det skapar bara försvarsinställning. Ställ inga varför frågor som oftast inte besvaras.

Om den utsatte eleven får anklagelser lovar du att prata med denne. Fortsätter att fokusera på den du pratar med.

Om eleven nekar till kränkningen och du inte kommer någon vart så försök inte pressa fram beklännelse utan försök då istället att komma överens med eleven om att samarbeta i att stödja den utsatte på ett konstruktivt sätt.

Om eleven bekräftar deltagande i kränkningen deklarerar du din syn på kränkningen och att den genast skall upphöra. Låt eleven bekräfta att ”jag ska sluta delta i kränkningen av eleven”. Lägg personligt ansvar på eleven för dennes handlande härefter.

Hjälp eleven att förbereda vad denne skall säga till dem andra inblandade eleverna när de träffas. Bestäm ny tid för samtal senast om två veckor. Det är viktigt att följa upp ärendet.

Nämn om föräldrakontakten. Eleven får då möjlighet att själv vara första med att berätta för vårdnadshavarna vilket kan bidra till förändring av beteendet.

Elev/barn som blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling av annan elev/barn

32

Arbetsgång

Målet med åtgärderna är att en trygg situation skall skapas.

1. Pedagog/rektor (2 st) har samtal med både utsatt elev och inblandade elev/elever för att utreda händelsen och komma fram till lösningar. Detta ska ske skyndsamt. Incidentrapport skrivs och lämnas till biträdande rektor. Incidentrapporten skickas till huvudman.
2. Samtalet dokumenteras på mall, se sid 34, 35. Dokumentet arkiveras hos rektor.
3. Pedagogen informerar alla inblandade elevers vårdnadshavare och berättas om händelsen och att skolan arbetar med ärendet.
4. Uppföljningssamtal sker efter en till två veckor och dokumenteras enligt mall, se sid 37. En kopia lämnas till biträdande rektor som informerar huvudman.
5. Upphör inte kränkningarna kopplas, Likabehandlingsgruppen och vid behov Elevhälsoteamet, in.
6. Vid behov kallar rektor vårdnadshavare till skolan.
7. Rektor beslutar om anmälan till Polis eller Individ-och familjeomsorg skall göras.

Åtgärderna bör syfta till att avhjälpa akuta situationer liksom att finna mer långsiktiga lösningar. Skolan ska också överväga om åtgärder även behöver vidtas i syfte att förändra förhållanden på grupp- och skolnivå utifrån de enskilda fallen.

Det är den utsatte eleven som avgör om beteendet eller handlingen kränkande.

Utredningen ska alltid ske med all möjlig hänsyn till den utsatte och övriga inblandade. Utredningen ska allsidigt belysa vad som inträffat och omfatta både den som blivit utsatt och den/de som utövat kränkningen.

Skolans personal ska vara goda lyssnare och inta informationen, men förhålla sig neutrala. Skolan ska inte lova saker som skolan senare inte kan uppfylla. Den som har ansvar för utredningen ska samla in informationen och aldrig inta en medlarroll. En kränkning är inte en konflikt. **Medling görs endast på begäran av den kränkte.**

Vid varje enskilt fall bör en bedömning göras av hur allvarlig kränkningen är, om anmälan till socialtjänsten eller polis ska göras och om skolan behöver ta hjälp av andra instanser som t ex psykolog. Elevhälsoteamet avgör detta. Polis och socialtjänsten kan rådfrågas i ärenden utan att anmälan behöver göras (obs. nämn inga namn).

Den kränkte

Vi tar alltid hänsyn till den utsattes upplevelse av kränkningen.

Läraren eller annan skolpersonal som får kännedom om en kränkning ska först lyssna på eleven som tar kontakt. Om det är en annan elev än den som tagit första kontakten som är utsatt ska den utsatte eleven kontaktas.

Exempel på aktuella frågor:

Vad har hänt? Hur ofta? Hur länge? Var? Vilka är inblandade? Hur upplever eleven det och vad har eleven för önskemål?

Den/de som kränkt

När personal misstänks ha kränkt elever ska rektor alltid ansvar för utredningen. Den som håller i samtalet ska förhålla sig neutral och basera samtalet på fakta.

Kränkningar måste omedelbart upphöra. Två anställda bör närvara vid samtalet, en leder samtalet och den andra antecknar. Tala alltid om att ett uppföljningssamtal kommer.

Vårdnadshavare

Vårdnadshavare till elever som är inblandade (både den kränkte och de som kränkt) ska informeras skyndsamt.

Samtalsunderlag för

Utredning av diskriminering och kränkande behandling

Ärende nr:	Ansvarig för samtalet:
------------	------------------------

Samtal med:

☐ utsatt elev	☐ elev som utsätter
☐ övrig inblandad	☐ personal

Namn:	Datum:
<i>Vad har hänt?</i>	
<i>Hur länge har det pågått?</i>	
<i>Var brukar det ske? Finns det platser du undviker?</i>	
<i>Vilka är inblandade?</i>	
<i>Hur upplever du det som har hänt?</i>	
<i>Berätta hur det känns när du tänker på skolan, är på väg till skolan eller tänker på klasskamraterna?</i>	
<i>Övrigt</i>	
<i>Vilka önskemål har du framöver? Förslag på åtgärder?</i>	

Samtalsunderlag för

Åtgärder vid diskriminering och kränkande behandling

Ärende nr:	Ansvarig för samtalet:
------------	------------------------

I samtal med:

☐ utsatt elev	☐ elev som utsätter
☐ övrig inblandad	☐ personal

Namn:	Datum:
Åtgärder:	

Rutiner för uppföljning och utvärdering av kränkning

1. Pedagogen har uppföljningssamtal enligt överenskommelse. Det är viktigt att alla inblandade får komma till tals i uppföljningen. Därför rekommenderas att uppföljningen inleds med ett samtal med den som varit utsatt. Uppföljningen bör innehålla en utvärdering av utredningen, åtgärderna och dokumentationen samt göras inom rimlig tid.
2. Om uppföljning visar att kränkningarna inte upphört kallas elev och vårdnadshavare till skolan. Rektor och berörd pedagog deltar på mötet.
3. Åtgärdprogram upprättas vid behov.
4. Räcker inte skolans åtgärder för att få stopp på diskriminering, kränkande behandling vidtas ytterligare åtgärder, såsom kontakt med Individ och familjeomsorg och/eller Polis. Som en sista åtgärd kan eleven flyttas till annan skola.
5. När kränkningarna upphört och åtgärder inte längre behövs kan, vid behov, kuratorn på skolan fungera som ett samtalsstöd för eleven.

Samtalsunderlag för

Uppföljning av diskriminering och kränkande behandling

Ärende nr:	Ansvarig för samtalet:
------------	------------------------

Uppföljningssamtal med:

☐ utsatt elev	☐ elev som utsätter
☐ övrig inblandad	☐ personal

Namn:	Datum:
<i>Vad har hänt sedan förra samtalet?</i>	
<i>Berätta hur det känns när du tänker på skolan, är på väg till skolan eller tänker på klasskamraterna?</i>	
<i>Hur går vi vidare?</i>	
Övrigt	

Elevers rätt till stöd

Det är den utsatte eleven som avgör om ett beteende eller en handling är kränkande.

Eleven har rätt att få stöd och hjälp när hen känner sig kränkt.

Elevens upplevelser av kränkningar får inte avfärdas. Vem eleven än kontaktar så har hen rätt att bli tagen på allvar och få stöd.

Åtgärderna ska i möjligaste mån ske i samråd med eleven.

Skolpersonal har alltid ett ansvar att skydda barn och elever från att fara illa.

Misstanke om att personal kränker eller diskriminerar en elev**Arbetsgång**

När en elev känner sig kränkt eller diskriminerad av personal, ska skolledningen få kännedom om detta snarast.

1. Rektor utreder vad som har hänt och skaffar sig en så heltäckande bild av händelsen som möjligt. Det kan innebära, förutom samtal med de inblandade parterna var för sig, samtal med andra elever, annan personal, vårdnadshavare etc. Det som framkommer dokumenteras av rektor.
2. Rektor informerar huvudman.
3. Rektor informerar vårdnadshavare, så fort som möjligt, om vad som hänt och hur ärendet kommer att behandlas.
4. Om någon av parterna önskar att en tredje part ska vara med på samtalen, träder punkt 3 in direkt.
5. Rektor kallar till samtal med de inblandade parterna och tredje part. Tredje part i det här fallet är vårdnadshavare för eleven, fackligt ombud för personalen och i förekommande fall arbetstidarens arbetsledare, eller de som dessa utser som ersättare. Samtalet ska ske så fort som möjligt efter händelsen.
6. Om kränkningen eller diskrimineringen är så allvarlig att ytterligare åtgärder behöver vidtas gäller AB 01, d.v.s vanliga arbetsrättsliga regler, samt de av samhället uppsatta lagar och förordningar.

Mall, samtal med berörd personal

enligt Likabehandlingsplanen

Namn: _____

Vad har hänt, hur ofta, hur länge? _____

Möte bokat med berörd elev tillsammans med vårdnadshavare.

ja nej datum: _____

Underskrifter:

_____
Arbetsledare

_____
Arbetstagare

_____
Facklig representant

Datum: _____

Mall, samtal med berörd elev

enligt likabehandlingsplanen.

Namn: _____

Klass/grupp: _____ Ansvarig lärare: _____

Beskrivning av vad som hänt.

Möte bokat med berörd elev tillsammans med vårdnadshavare.

ja   nej   datum: _____

Underskrifter:

_____
Arbetsledare

_____
Elev

_____
Personal från Likabehandlingsgruppen

Datum: _____

Mall, samtal med berörd personal och elev
enligt likabehandlingsplanen

Närvarande: _____

_____

Anteckningar från mötet:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Kopia skickad till den anställdes fackliga organisation. ja   nej   Datum: _____

Underskrifter:

_____
Arbetsledare

_____
Arbetstagare

_____
Vårdnadshavare

_____
Elev

Förbud mot repressalier

Personal eller elev får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Hur gör elev och/eller vårdnadshavare en anmälan?

Detta och mera hittar du på nätet www.skolinspektionen.se/sv/BEO

Prata med lärare/fritidshemspersonal först

Om du eller ditt barn blir kränkt i skolan är den snabbaste vägen till lösning att ta kontakt med klasslärare eller fritidshemspersonal.

Viktigt att prata med rektor

Om du inte får hjälp av läraren kan du prata med skolans rektor som har ett stort ansvar för skolan. Det är till exempel rektorn som ska se till att ingen elev på skolan blir mobbad. Oftast är detta det enklaste och snabbaste sättet att lösa problemen.

Om man inte får hjälp av rektorn

Du kan alltid göra en anmälan till Barn- och elevombudet och Skolinspektionen, men om du inte får hjälp av skolan efter att du pratat med rektorn kan du vända dig till verksamhetschefen i grundskoleförvaltningen. Innan du gör en anmälan är det viktigt att den som är ansvarig för skolan fått möjlighet att rätta till sådant som blivit fel. Ofta är det också ett enklare och snabbare sätt för dig att få hjälp.

Kan jag inte vända mig till Barn- och elevombudet och Skolinspektionen direkt?

Jo, det kan du. Alla har rätt att göra en anmälan till Barn- och elevombudet och Skolinspektionen, och man kan också vara anonym. Det betyder att du inte behöver berätta vem du är eller säga vad du heter. Men många gånger är det enklare att försöka lösa problemen direkt med skolan eller ta hjälp av dem som ansvarar för skolan. Det kan ta fem månader för dem att utreda en anmälan och de undersöker om skolan har gjort allt de kan för att stoppa mobbningen.

Vad kan du kräva av skolan?

Skolan måste följa de regler som gäller, till exempel skollagen och läroplanen. Hit kan du vända dig om du har frågor om kränkningar i skolan. Tel: 08-586 083 91. Telefontid vardagar kl 9.00-11:30. E-post: beo@skolinspektionen.se

Upplysningstjänsten

Upplysningstjänsten svarar på frågor utifrån skollagstiftningen men tar inte emot anmälningar eller tar ställning i enskilda ärenden. Tel: 08-527 332 00. Telefontid vardagar kl 9.00-16.30. E-post: upplysningstjansten@skolverket.se

DO

Om du upplever att du har blivit orättvist behandlad eller kränkt på grund av din etniska tillhörighet (varifrån du kommer) eller vad du har för religion, ditt kön, din sexuella läggning (om du är homo, bi eller heterosexuell), din funktionsnedsättning ska du vända dig till DO för råd, stöd och anmälan. Du når dem på www.do.se

Kompetensutveckling

Personalen har fortlöpande kompetensutveckling utifrån vilket behov som finns.

Under VT 2016 och HT 2016 haft följande kompetensutveckling:

HELA- utbildning

Länkar

Borås stad

www.boras.se

Skolverket och Barn-och elevombudet (BEO)

www.skolinspektionen.se

Ombudsmän

Diskrimineringsombudsmannen(DO)

www.do.se

Övriga

Arbetsmiljöverket

www.av.se

Barnens rätt i samhället - BRIS

www.rb.se

Unicef/Barnkonventionen

www.unicef.se

Brottsförebyggande rådet

www.bra.se

Myndigheten för delaktighet

www.handisam.se

RFSL (Riksförbundet för sexuellt likaberättigade)

www.rfsl.se

Sverige mot Rasism

www.sverigemotrasism.nu

Medirådet - om Internet, TV, datorspel och film

www.medieradet.se

Folhälsoinstitutet - Skolan förebygger

www.fhi.se/skolanforebygger